

เทศน์เช้า วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจเนาะ เราอุตส่าห์ชวนขวายมา ขวนขวายทำบุญกุศลของเราเนะ บุญกุศลมันเป็นเรื่อง ความอบอุ่นในหัวใจ คนเกิดมา เห็นใหม่ ใครมีลูกมีหลานก็แล้วแต่ อยากให้ลูกหลานเราเป็นคนฉลาด อยากให้ลูกหลานเราเป็นคนดี ถ้าลูกหลานเราเป็นคนดีนะ ศีลธรรมจริยธรรมสอนให้ฉลาดด้วย สอนให้มีศีลธรรม ให้รู้จักแบ่งปัน

คำว่าแบ่งปันนะ เด็กเวลามันได้ของสิ่งใดมา มันเจือจางกันนั้นจะเป็นจิตเป็นนิสัยของเขา เด็กเกิดมาโดยเวรโดยกรรมนะ เด็กเกิดมาปากกัดตีนถีบ สิ่งที่เขาอยากได้เราไม่มี มันมีปมด้อยในหัวใจ ถ้ามีปมด้อยในหัวใจเนะเราก็ต้องให้ความอบอุ่น ถ้ามีความอบอุ่นอันนั้น เด็กโตขึ้นมาเด็กจะมีจุดยืน เด็กจะมีศีลธรรมในหัวใจ ถ้าเด็กมีศีลธรรมในหัวใจเนะ เขาจะไม่ทุกข์ร้อนของเขา

คำว่าทุกข์ร้อนนะ นี่ปัจจัยเครื่องอาศัยเราหาอยู่หากินของเรา เห็นใหม่ คนเราเกิดมานี้ว่าไม่เท่ากัน นี๊วของคนไม่เท่ากัน เวรกรรมของคนไม่เหมือนกัน กลุ่มๆ ดอนๆ ชีวิตของคน นี้เวลาเราเดินไปบนถนน ลงที่ต่ำเราก็ต่ำไปตามถนน ขึ้นที่สูงเราก็สูงไปตามถนนนั้น กรรมของคน เวลากรรมของคน เรื่องกรรมของคนมันเป็นเรื่องอดีตไป เรื่องสิ่งที่เราสร้างสมมา สิ่งที่เราทำของเรา มา แต่ในปัจจุบันนี้เราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ ถ้าทางโลก เห็นใหม่ ประชาธิปไตย เราเกิดมามีสิทธิเสรีภาพเท่ากัน แต่สิทธิเสรีภาพเท่ากัน เราเกิดมามีกายกับใจเหมือนกัน แต่ความรู้สึกนึกคิดของคนมันไม่เหมือนกัน

ความขาดตกบกพร่องของหัวใจ ถ้าจิตใจของเด็ก จิตใจของคนถ้ามันขาดตกบกพร่อง คนเราเนะถ้ามันเครียด คนเราถ้ามันเจ็บปวดในหัวใจ คำว่าเจ็บปวดในหัวใจ มันน้อยเนื้อต่ำใจใจ ถ้ามันน้อยเนื้อต่ำใจนั้นละความทุกข์ แต่ถ้ามันมีศีลธรรมจริยธรรมในหัวใจ นี่สิ่งนั้นสิ่งที่ว่าปมด้อยมันจะไม่เป็นปมด้อยเลย สิ่งนี้ไม่เป็นปมด้อยในหัวใจเลย เพราะเราเกิดมามีกายและใจเหมือนกัน เราเกิดมาเราเสมอภาคเหมือนกัน เรามีสิทธิเสรีภาพเท่ากัน แต่เรื่องความบกพร่อง

ของใจมันเป็นเรื่องค้นหาความทะยานอยาก ค้นหาความทะยานอยากมันทำให้หัวใจนี้พร่องอยู่ เป็นนิจ ถ้าหัวใจพร่องอยู่เป็นนิจ สิ่งใดที่พร่องอยู่เป็นนิจ สิ่งนั้นที่เราขาดแคลน มันก็จะแสวงหา สิ่งนั้น

ฉะนั้น ถ้าจิตใจของเราฝึกหัดของเรา เราดูแลลูกหลานของเราเนะ ถ้าจิตใจเขามีศีลธรรม เขาจะไม่เจ็บช้ำน้ำใจในหัวใจของเขา คำว่าไม่เจ็บช้ำน้ำใจมันไม่มีความทุกข์ แต่ถ้าเรามีทุกอย่าง พร้อมทุกอย่างหมด แต่หัวใจเขาขาดแคลน สิ่งนั้นใครจะช่วยเหลือเอื้องานกันได้ การช่วยเหลือ เอื้องานของเขา เขาจะต้องฝึกฝนของเขาด้วยการอบรมบ่มเพาะของพ่อแม่ ด้วยการอบรมบ่มเพาะของสังคม ถ้าสังคมไม่เบียดเบียนกัน สังคมมีน้ำใจต่อกัน แต่โลกนี้พร่องอยู่เป็นนิจ มันเป็นธรรมชาติของมันแบบนี้ เพราะคนเกิดมาจากอวิชชา

พอเกิดมาจากอวิชชา เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดเป็นเจ้าชาย สิทธัตถะ นี่เวลาเกิดมา เวลาแม่จะตั้งครรภ์ฝันว่าได้ช้างเผือกมา ช้างเผือกจะมาเข้าในครรภ์ มีการ ฝัน นี่สร้างสมบุญญาริการมาทั้งนั้น เกิดมาเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ เกิดมาที่สวนลุมพินีวัน บอกว่า “เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะเกิดชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย” เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะออกบวช ละล้าละลังๆ

คำว่าละล้าละลัง เห็นไหม มันห้วงหน้าพะวงหลังไปหมดเลย มันห้วงหน้าพะวงหลัง ห้วงทั้งครอบครัว ห่วงทุกอย่างเลย แต่ต้องเสียสละออกไป อันนี้มันคืออะไรล่ะ? อันนี้คือการบีบ คั้นของใจ เวลาออกไปศึกษาอีก ๖ ปี อยากได้ อยากพ้นทุกข์ อยากได้คุณงามความดีทั้งนั้นแหละ แต่คนสอนก็สอนผิดๆ ถูกๆ สอนไป พยายามศึกษากับเขามาแล้วมันได้ผลไหมล่ะ?

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างสมบุญญาริการมาเองเนะ นึกถึงโคนต้นหญ้า นั้น นึกถึงอานาปานสตินั้น กำหนดลมหายใจเข้ามา ให้จิตสงบเข้ามาโดยไม่ยึดเกาะสิ่งใดทั้งนั้น พอไม่ยึดเกาะสิ่งใดทั้งสิ้นมันเป็นปัจจุบันธรรม มันเป็นอิสรภาพ อิสรภาพทางโลกนะ สัมมาสมาธิคือปล่อยความรกรุงรังในหัวใจทั้งหมด แต่มันคือภวาสวะ คือภพ คือเรื่องของโลกๆ นี้แหละ แต่ถ้าเกิดปัญญาขึ้น อาสวัภพญาณทำลายอวิชชาในหัวใจ จิตใจอิมเต็มอย่างนั้น

เราจะบอกว่าหาจิตที่สมบูรณ์แบบทั้งหมดมันไม่มี ถ้าหาจิตสมบูรณ์แบบไม่มี เราก็เป็นคนหนึ่งในดวงจิตนี้ ในวัฏฏะนี้ มันก็ลุ่มๆ ดอนๆ เหมือนกันนี้ แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสมบูรณ์อิมเต็มเต็มที่แล้วถึงวางธรรมและวินัยนี้ไว้ ฉะนั้น เวลาเราศึกษาเราก็ศึกษาธรรมวินัย

นี้ ไซ้ เราก็ขาดแคลน ทุกคนขาดแคลนในหัวใจ ลังเลสงสัยไปทั้งนั้นแหละ ทุกคนไม่มีใครจิตใจ อิ่มเต็มหรอก แต่เราเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ แก้วสารพัดนึกของเรา

ถ้าเราเชื่อในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เชื่อในแก้วสารพัดนึกของเรา จิตใจของเราก็ เป็นแบบนี้ เราก็ต้องการให้ลูกหลานของเรา ให้จิตใจของเขาสมบูรณ์ของเขา ถ้าจิตใจของเขา สมบูรณ์ของเขา เห็นไหม เวลาทางโลกเขาเราได้สิ่งใดมาว่าเป็นสมบัติของเราๆ นั่นได้สมบัติ ของเรานะ แต่ถ้าจิตใจมันบกพร่อง มันอยากได้สิ่งนั้นมา มันเป็นไฟเผาผลาญทั้งนั้นแหละ แต่ถ้า เวลามันสมบูรณ์ขึ้นมา สิ่งที่เราได้มาด้วยความสุจริตยุติธรรม สิ่งนั้นเป็นอานาจาสนาที่เราสร้าง สมของเรามา เราทำด้วยเขาวนัปัญญา ด้วยสติปัญญาของเรา สิ่งนี้จะเป็นประโยชน์กับเรา

ถ้ามันเป็นประโยชน์กับเรา มันจะไม่สร้างสิ่งใดมาให้เจ็บช้ำน้ำใจเราเลย จะหาสิ่งใดมันก็เป็น ประโยชน์ไปหมด ถ้าสิ่งที่เป็นประโยชน์ เห็นไหม สิ่งที่มีมันเป็นประโยชน์ ประโยชน์จาก ข้างนอก ประโยชน์จากข้างใน ประโยชน์จากข้างนอกคือสังคม คือปัจจัยเครื่องอาศัย นี่เป็น ประโยชน์จากข้างนอก ถ้ามันสมบูรณ์ มันมีพอสมควรของเรา อันนี้ก็เป็นอานาจาสนาของเรา แต่ถ้ามันขาดตกบกพร่อง ขาดตกบกพร่องปัจจุบันนี้ อนาคตจะสมบูรณ์ก็ได้ นี่มันสมบูรณ์ก็ได้ เพราะถึงเวลาของเราไป

แต่ยังไม่ถึงเวลาของเรา เห็นไหม จิตใจเรามั่นคงของเรา นี่คือความสมบูรณ์จากภายนอก ถ้าความสมบูรณ์จากภายในนะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่งอยู่โคนต้นโพธิ์ เสวย วิมุติสุข ต้นโพธิ์อยู่ที่ใบบา ไม่มีสิ่งใดเป็นปัจจัยเครื่องอาศัยเลยทำไมมีความสุขล่ะ? ถ้าจิตใจมัน อิ่มเต็มจากภายในนะมันเห็นคุณค่าของหัวใจนี้ ถ้าคุณค่าของหัวใจนี้ สุขทุกข์มันอยู่ที่ใจของเรา นี่เวลาขาดตกบกพร่อง เวลามันมีความรู้สึกนึกคิดในหัวใจของเรา มันบีบคั้นเรา มันก็โทษของ เรา แต่ถ้ามันมีความอบอุ่นของมัน มันมีความพอใจของมัน มันมีปัญญาที่แก้ไขความขาดตก บกพร่องอันนั้นได้ มันก็เป็นปัญญาของเรา

ถ้าเป็นปัญญาของเรา เห็นไหม สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ ผลของใจนี้มันเวียนตายเวียนเกิด มันเป็น ผลของวิภวัญญะ เวลาที่มีความกตัญญูกับพ่อแม่ของเรา เราก็ดูแลพ่อแม่ของเรา นี่เครื่องหมายของคน ดี เราก็รักษาพ่อแม่ของเราในภพชาตินี้ แต่ถ้าเราพาพ่อแม่ของเราทำบุญกุศล แล้วถ้าพ่อแม่ของ เราพึงธรรมขึ้นมา พ่อแม่ของเรามีสติปัญญาขึ้นมา

นี่เวลาฟังธรรมมีสติปัญญา บุญกุศลนี้ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม แล้วได้ทิพย์สมบัติจากชาติต่อไปข้างหน้า กตัญญูกตเวทีเราเลี้ยงกันแต่ชาตินี้ละ แต่ผลบุญกุศลมันสืบต่อเนื่องไป ในเมื่อเรายังต้องเกิดในวัฏฏะก็ให้มีบุญมีกุศลเป็นเครื่องอาศัย เป็นเครื่องอบอุ่นหัวใจของเราไป แต่ถ้าเราประพฤติปฏิบัติในปัจจุบันนี้ ถ้ามั่นถึงที่สุดแห่งทุกข์ในปัจจุบันนี้ นี่การที่ไม่เวียนตายเวียนเกิด

เวลาเราเดินทางเราเหนื่อยไหม? เหนื่อย เราอยู่ในที่ของเรา เราอยู่ในปัจจุบันของเรา เราไม่ต้องเดินทางเราเหนื่อยไหม? เราไม่เหนื่อย จิตใจที่เวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ มันหมุนเวียนไปมันก็ต้องไปด้วยแรงเหวี่ยงของบุญของกรรม แต่ในปัจจุบันเราอยู่ของเราด้วยอ้อมเต็มของเรา เราจะไม่ต้องทำอะไรเลย ถ้าจิตของเราเราแก้ทุกข์แก้ยากได้หมด ในปัจจุบันนี้มันอ้อมเต็มของมัน มันรู้ตัวของมัน สิ่งปัจจัยเครื่องภายนอก เราก็มืด เราก็อาศัย

คำว่าอาศัยแล้วมันรู้จักเจือจางไป ไม่เก็บ คุณลักษณะหนีถี้หนียว มีสิ่งใดแล้วสมบัตินี้มันจะเป็นประโยชน์กับเรา ถ้าเราได้ใช้ดำรงชีวิตของเรา ถ้าเราได้เสียสละของเราออกไป มันจะเป็นทิพย์สมบัติของเราไปข้างหน้า แต่มันพยายามดึงไว้ในปัจจุบันนี้ด้วยความตระหนี่ถี้หนียว แต่ด้วยความฉลาดแหลมคมเราก็ใช้ของเรา แล้วเราเสียสละสิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา จิตใจของเรา ถ้าเราได้สิ่งใดมามันเท่ากับทำลายหัวใจ มันแผดเผาเรา แต่ถ้าเราเสียสละออกไป

สิ่งที่เสียสละออกไป นี่ความอบอุ่น ความชุ่มชื้นจากในหัวใจของเรา สิ่งที่มีฉลาดมันจะทำประโยชน์กับหัวใจนี้ทั้งหมด แต่ถ้ามันไม่ฉลาด เห็นไหม สิ่งที่เป็นวัตถุมันก็สร้างประโยชน์ขึ้นมาไม่ได้ แต่เราจะสร้างประโยชน์ของเราขึ้นมา เราไม่มีสิ่งที่เป็นวัตถุจะสร้างประโยชน์ขึ้นมา เราจะเอาอะไรสร้าง ถ้าเรามีปัญญา อนุโมทนาไปกับเขา แต่ถ้าเวลาเรามีสติปัญญาของเรา เรานั่งสมาธิของเรา กำหนดพุทโธของเรา

การภาวนา เห็นไหม สิ่งที่เราทำบุญกุศลมากน้อยขนาดไหน ถึงถ้ามั่นจะได้ผล มันได้ผลที่การภาวนานี้ การภาวนานี้จะสร้างสมจิตนี้ให้มีเขวี้ยง ให้มีปัญญา ให้มีความระลึกรู้ ให้มีความไม่ประมาท ทำให้จิตใจนี้อ้อมเต็มขึ้นมา แต่ถ้ามั่นขาดตกบกพร่อง มันจะทุกข์ร้อนของมันไปตลอดเวลา ถ้าเรามีเขวี้ยงปัญญาเราแก้ไขสิ่งนี้ นี่โลกียปัญญา ปัญญาของโลก ปัญญาของสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากจิต ปัญญาของโลกนี้ทำให้จิตใจนี้มีจุดยืนของใจดวงนี้ ถ้าจิตมีจุดยืนของใจดวงนี้ มันจะไม่เป็นเหยื่อของโลก

นี่ทุกคนเวลาเราไปจับจ่ายใช้สอย เห็นไหม บอกของที่ซื้อมา บางอย่างซื้อมาไม่ได้ใช้ หรือซื้อมาเก็บไว้ เวลาเห็นก็อยากได้ เห็นก็อยากซื้อ เห็นก็อยากสะสม แล้วเอามาได้ใช้ประโยชน์ไหม? ไม่ได้ใช้ แต่ถ้ามีปัญหาขึ้นมา มันซื้อ มันแสวงหาสิ่งที่จำเป็นของเรา ถ้าสิ่งที่เป็นจำเป็นของเรา นี่เพราะมีอะไร? เพราะมีเขavn เพราะมีปัญหา เพราะมีสติ มันเลยไม่เป็นเหยื่อของมันไม่เป็นเหยื่อของโลก เห็นไหม โลกถ้าไม่มีสติ ไม่มีปัญหา มันเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อ ถ้าเป็นเหยื่อของการโฆษณาชวนเชื่อ เราแสวงหาทั้งหมด ทุกอย่างมีความจำเป็นไปทั้งหมด

นี่มันเป็นปัจจัยที่ ๔ ปัจจัยที่ ๕ ปัจจัยที่ ๖ ปัจจัยที่ ๗ มันเป็นความจำเป็นไปหมดเลย แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกปัจจัย ๔ นะ ชีวิตนี้ขาดปัจจัย ๔ ไม่ได้ แต่สิ่งที่เป็นปัจจัยที่ ๕ ที่ ๖ มันขาดได้ ขาดได้ทั้งนั้นแหละ เพราะไม่มีมันชีวิตนี้ก็ดำรงได้ แต่ถ้าปัจจัย ๔ นี่สิ่งนี้ต้องมีไว้เพื่อดำรงชีวิต ฉะนั้น ปัจจัย ๔ พระพุทธเจ้าไม่ได้ปฏิเสธไม่ให้แสวงหาไม่มีการกระทำ เรามีการแสวงหาเพื่อความมั่นคงของชีวิต แต่เพราะเรามีเขavn ปัญหาไป เราถึงไม่เดือดร้อนจนเกินกว่าเหตุ แล้วถ้าเราทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจสงบเข้ามาเราจะเห็นคุณค่า

“สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี”

จิตที่มันไม่สงบนี่เพราะมันขาดตกบกพร่อง เห็นไหม พอเราเป็นเหยื่อ สิ่งใดไม่มีความจำเป็นเราตะครุบหมดเลย แล้วตะครุบมาแล้วมันใช้หรือเปล่า? มันก็ไม่ได้ใช้ ไม่รู้เก็บไว้ทำไม? เป็นภาระดูแลรักษา ยุ่งไปหมดเลย เพราะเราวิตกกังวลว่าเรามีความจำเป็น เราต้องใช้ แต่ถ้าเราไม่วิตกกังวลสิ่งนั้นไป นี่สิ่งที่เราแสวงหาปัจจัย ๔ มันพอของมันอยู่แล้ว แล้วถ้าดูแลหัวใจของเรา รักษาหัวใจของเรา นี่ศีลธรรมจริยธรรม เราต้องการให้ลูกหลานของเราเป็นคนฉลาดด้วย เป็นคนที่มีศีลธรรมด้วย ถ้ามีศีลธรรมขึ้นมา เพราะศีลธรรมนี่มันเป็นน้ำอมตะน้ำอมฤตที่เข้าไปชุ่มชื้นในหัวใจ ไม่ให้จิตใจมันเร่าร้อนนัก เราให้ประสบความสำเร็จไปทางโลก เห็นไหม ทุกอย่างปัจจัยเครื่องอาศัยมี แต่ไฟมันเผาเผาในใจ ถ้าไฟมันเผาเผาในใจขึ้นมา นี่มันทุกข์มันร้อน

ฉะนั้น เราอยากให้ลูกของเรามีความฉลาดด้วย มีปฏิภาณไหวพริบด้วย แล้วอยากให้ศีลธรรมจริยธรรมให้เป็นสิ่งที่อบอุ่น มีความสุขในหัวใจ ทั้งโลกทั้งธรรมมีขึ้นมา คนเราเกิดมามีกายกับใจ นี่เวลาร่างกายมันก็ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยของมัน แต่หัวใจนะมันต้องมีธรรมะมันถึงจะอึดเต็มของมัน ถ้ามันขาดแคลนมันจะทุกข์ของมัน เราตั้งสติของเราเนะ ทำบุญกุศลเพื่อหัวใจ

ของเรา สิ่งที่เขาคิดของเขา เขาแสวงหาของเขาทางโลกนั่นเรื่องของเขา เราทำของเราเพื่อจิตใจ นี้ ฟังธรรมๆ

“ภิกษุทั้งหลาย เธอจงพิจารณาสังขารด้วยความไม่ประมาทเถิด”

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานนะ นี่เดือนบริษัท ๔ เดือนภิกษุไว้ บอกว่า “เธอจงใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาทเถิด” เห็นไหม เรามีสติ มีปัญญา เรารู้สึกนึกคิดของเรา เราใช้ชีวิตของเราด้วยความไม่ประมาท แล้วเรามีสติปัญญาของเรา เราจะไม่ตกลงไปในที่ต่ำเลย เราจะดูแลรักษาหัวใจของเรา ถ้าเราปฏิบัติของเราด้วยความมั่นคงของเรา ด้วยการปฏิบัติเสมอต้นเสมอปลายแล้วเป็นสัมมาทิฐิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก ๗ วัน ๗ เดือน ๗ ปี เราจะได้พระอนาคามีผลอย่างต่ำ

นี่ถ้าเราทำของเราโดยความเป็นจริงของเรา แต่ แต่ใจของเรามันทำได้ไหมล่ะ? เดียวก็ดี เดียวก็ร้าย เดียวก็ขยันหมั่นเพียร เดียวก็ท้อแท้ นี่เพราะเราทำไม่เสมอตามคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราก็พยายามปฏิบัติของเรา ทำบุญกุศลไว้เพื่อเป็นผลของวิภูษะ เป็นที่พึ่งอาศัยของเราไป ปฏิบัติภาวนาบำเพ็ญเพียรของเราเพื่อหัวใจของเรา ถ้ามันจบกันที่นี้ก็จบ ถ้ามันจบกันที่นี้ไม่ได้เราก็มีสิ่งที่ดีๆ เพื่อให้ชีวิตนี้มีความมั่นคงของเรา เพื่อประโยชน์กับชีวิตของเราเอง เอวัง